

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak terek, četrtek in sobota, zjutraj izdane opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
šest let 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdaje).

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje uredništvo ne upravnistvo.

Ogledi in poslanice se računajo po pet- in šest-krat, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsako leto 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. pet- in šest-krat.

Volitve na Goriško-Gradiščanskem.

Uradni list „L'Osservatore Triestino“ je priobčil v soboto dne 15. septembra 1900. oznanilo o splošnih novih volitvah za poslansko zbornico državnega zbora za primorske pokrajine. Volitve prične dne 3. januarja ter končajo 15. ist. m. Oznanilo za našo deželo se glasi tako-le:

Z ozirom na Najvišji patent od 7. septembra 1900., s katerim so se ukazale splošne nove volitve za poslansko zbornico državnega zbora, po določbah postav od 2. aprila 1873. drž. zak. št. 40. in 41., potem od 4. oktobra 1882. drž. zak. št. 142. in od 14. junija 1896. drž. zak. št. 168. in 169. ukazuje se glede teh volitev to-le:

Za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko.

I. Splošni volilni razred.

Vsi državljani moškega spola, kateri, ne da bi bili vpisani v občinskih volilnih imenikih, zahtevajo volilno pravico, morajo prijaviti in dokazati to svojo pravico v občinskem uradu svojega bivališča, in sicer najdalje v roku osem dni od dneva razpisa teh volitev v občini.

Volitev volilnih mož v splošnem volilnem razredu se ima vršiti pravočasno v posameznih občinah.

Izvoljeni volilni možje sodnijskih okrajev:

Gorica, Kanal, Ajdovščina z voliščem v Gorici;
Tolmin, Kobarid, z voliščem v Tolminu;
Cerkno z voliščem v Cerknem;
Bolec z voliščem v Boleu;
Gradišče, Kormin, Červinjan, Tržič z voliščem v Gradišču;

Sežana, Komen, z voliščem v Sežani, volili bodo v omenjenih volilnih krajih dne 3. januarja 1901. enega poslanca.

II. Volilni razred kmečkih občin.

Volitev volilnih mož tega volilnega razreda ima se vršiti pravočasno v posameznih občinah.

Izvoljeni volilni možje sodnijskih okrajev:

Gorica, Kanal, Ajdovščina, (volišče Gorica);
Tolmin, Kobarid, Cerkno, (volišče Tolmin);
Bolec (volišče Bolec);
Sežana, Komen, (volišče Sežana) bodo volili v omenjenih volilnih krajih dne 9. januarja 1901. enega poslanca.

Izvoljeni volilni možje sodnijskih okrajev:

Gradišče, Kormin, Červinjan, Tržič bodo enakoravno dne 9. januarja 1901. volili enega poslanca, in sicer v Gradišču.

III. Volilni razred mest.

V ta volilni razred uvrščeni kraji, in sicer:

Gorica, Kormin, Gradišče, Červinjan, Tržič, Oglej, Grad, Tolmin, Bolec, Kobarid, Kanal, Ajdovščina, Sežana volili bodo dne 11. januarja 1901. enega poslanca. Pri tej volitvi je vsaki omenjenih krajev obenem volilni kraj.

IV. Volilni razred trgovinske in obrtne zbornice.

Trgovinska in obrtna zbornica v Gorici, ki voli skupno s kraji, omenjenimi pod B. III., enega poslanca, bode izvršila to volitev na svojem sedežu dne 12. januarja 1901.

V. Volilni razred velikega posestva.

Volilci tega volilnega razreda, obsegajočega vso grofijo Goriško in Gradiščansko, bodo volili v Gorici dne 14. januarja 1901. enega poslanca.

II. katoliški shod.

(Dopis iz Ljubljane.)

Končano je! Poznamo zopet marsikaj več, česar prej nismo poznali. Klerikalci so zopet enkrat jasno povedali, kaj je njihova najbolj goreča želja. „Vse pod našo komando“! je njihovo geslo. In to geslo imajo pred očmi, delajo sistematično na vseh poljih. Njih program je jasen. Nam ne preostaja čisto nič drugega, kakor parirati jim povsod.

Na II. katoliškem shodu se je obravnavalo o poti, po kateri hočejo naši klerikalci hoditi. V resolucijah odseka za krščansko življenje se zahteva med drugim, da se snujejo poleg Marijinih družb za žene in dekleta tudi iste za mladenice in moške, dalje naj se snujejo „po posameznih župnijah katoliška bralna in izobraževalna društva ter farne knjižnice“, dalje „dela naj se z vsemi močmi na to, da se prej ko prej vsvari misel o škofovih zavodih, ki naj bodo seme-nišče krščanske, resnično bogoljubne in rodoljubne inteligence“ itd.

Klerikalci hočejo torej vse naše javno življenje prepreči z društvi, pa bodi kakršnimi koli. Iz tega je razvidno, kako hočejo postopati. Društva so jim samo sredstva v dosego njihovih zlobnih namenov. Če bi hoteli doseči namen društev, bi bilo kaj drugega, ali oni hočejo doseči z društvi namen svoj. Zatorej treba biti na straži, kako ta gospoda izvajajo svoje škodljive sklepe.

V resolucijah šolskega odseka zahtevajo katoliške javne šole, a dokler se to zakonitim putem ne izvedejo, naj se snujejo zasebne katoliške šole, zlasti redovne. „Drugi kat. shod toplo priporoča snovanje katoliških učiteljskih po slovenskih deželah.“ „Za pripravnike naj se pa prej ko prej uravna primeren konvikt.“ Srednje šole naj se preustroje tako, da bodo v — verskem smislu! Najboljša bi bila katoliška gimnazija, kakor namerava škof. „Z zadovoljstvom jemlje shod na znanje, da so se vsled ministerske uredbe z dne 12. jun. 1899. za mladino državnih srednjih šol zopet omogočile duhovne vaje, in pozivlja poklicane kroge, da preskrbe mladini vsako leto primerne duhovne vaje in da ji dovolijo zbirati se v Marijine družbe.“ Visoke šole morajo tudi vstrezati verskim zahtevam slovenskega naroda!

Iz resolucij šolskega odseka je jasno, da hočejo klerikalci pogin sedanje šole in pa rojstvo svoje verske šole. Vedo pa, da verska šola je samo njih ideal, kateri bo težko doseči. Zahtevajo jo pa vsejedno, in sicer jo hočejo dobiti na poseben način. Mislijo si: kaj bi nam tudi pomagala verska šola s svobodomiselnimi učitelji? Preje dobimo učitelje v svoj jarem! Ko to storimo, smo dosegli, kar hočemo. Saj je učitelj vse v

šoli! Odtod njihova skrb za poklerikaljenje učiteljstva. Klerikalci hočejo potom učiteljstva priti k svoji šoli! Karakteristično je tudi to-le v resolucijah šolskega odseka: „Ker je malo upanja, da bi državni zbor v bližnji bodočnosti ugodil pravicam svete Cerkve in želji katoliškega ljudstva, naj deželni zbori po slovenskih kronovinah šolske postave v tem smislu prenaré, kolikor je to mogoče v področju njih avtonomije, kar zahtevaj slov. ljudstvo pri izbiri in volitvi deželnih poslancev!“ Klerikalci se boje državnega zbora, zato hočejo doseči svoj cilj potem deželnih zborov. Zato apelirajo na katoliško ljudstvo, da naj voli njih moža. Kakor povsod, tudi tu: Namen posvečuje sredstva!

Proti resolucijam šolskega odseka se mora naprednjaštvo postaviti v kar najostrejšo opozicijo. Mi hočemo kot svobodomiselnici svobodno šolo s svobodnimi učitelji! Učitelj ne sme biti več podrejen svojemu duhovnemu tovarišu, ampak enakopraven mu mora biti v vsem in povsod!

O resolucijah socialnega odseka bomo govorili na drugem mestu. Zato tu o resolucijah časnikarskega odseka. Tu imam povdariti zopet ono, kar sem že enkrat naglasil. Klerikalci hočejo: vse pod našo komando! „Vse“, kar se tiska, mora biti napolnjeno s klerikalnim duhom. S tem je rečeno skoro vse. Samo na nekaj moram opozoriti. Gospodje klerikalci hočejo naše klasike, pesnike in pisatelje, izdajati za ljudstvo in mladino. Hočejo: „naj se poskrbi za posebno, zlasti stvarno, dobro izbrano ter očisto, zelo ceneno izdajo slovenskih pripovednih pisateljev in pesnikov, starejših in novejših.“

Gorje Vam, Jurčič, Stritar in drugi! Ni bila še dovolj cenzura od strani cenzorja, ne, cenzurirali Vas bodo še naši tzv. katoliški fanatiki! Proti tej nameri mora protestovati slovensko razumnštvo. Mi hočemo takega Jurčiča, takega Presnera, takega Jenka, kakršni so bili. Narod se od njih prav nič ne pohujšuje; če se pohujšuje, povod temu dajete vi, katoliški možakarji, ki mislite, da ste res nekaj višjega od nas drugih navadnih bitij!

Zelo značajno za naše klerikalce je dejstvo, da je pri posvetovanjih časnikarskega odseka kar mrgolelo klerikov. Lajkov je bilo zelo malo, komaj ena desetinka. Vsi so po-

Henrik Sienkiewicz

In njegova dela.

(Dolge).

Nima zaupanja v samega sebe, ne čuti odgovornosti pred nikomur, živi brez ljubezni, brez sovraštva, brez smotra, brez teženj. Ploševski je bogat, ne potrebuje ničesar. Podedovano izobilje, civilizacija, skrbna odgoja, so se poostrele njegovo estetično čutstvo; ni mu bilo treba stati pri nakovalu, pri katerem se vrši borba za obstanek, in pri katerem zadostuje za srečo tako malo...

Leon Ploševski je našel svojo dogmo, naučil se je ljubiti ter najti srečo v onem malem od tega, kar človeku nudi življenje, toda prepozno, ker ni bilo več rešitve. Toda okrog Ploševskega, ki je na vsa vprašanja odgovarjal samo „ne vem“, ki ni došel k delavnemu življenju, je polno zdravila, polno energije, polno poguma. Ploševski ginejo radi svoje napake, vlačijo s seboj svoje žrtve, in po teh cvetkah, ki so zrastle na sprhnelem zemljišču, nastopa ter se glasi k življenju novo pokoljenje, ljudje, odločeni k življenju, navdušeni.

Bolehavi tip nastopa uprav radi tega tako jasno in plastično. Zdi se vam, da ste živeli skupaj s to omedlelo dušo, da je temeljito poznate, da celo součitate s tem možem, ki išče pristan sreče, v kateri vede samo eden svetlinik, za kateri doslej ni maral: gotov, določen večji ali manjši smoter in nekoliko nadeje v to, kar verujemo.

Leonu Ploševskemu povsem nasproten človek je Polanecki v romanu „Rodzina Polaneckich“, čegar oče je po nesrečnem slučaju prišel ob znatno imetje, kateri pa vendar radi tega ni pobesil rok, marveč se spustil s svetom v borbo ter si skušal, zagotoviti si na njem lastno stališče.

Pokojni Ploševski ni obračal navzlic svoji kulturi svojega življenja okrog ničesar, Polanecki pa hoče biti s svojo voljo, energijo, dobro glavo ter praktičnim razumom, s svojo vestjo in svojo častjo k nečemu tu.

Toda pisatelj še ne preneha pri tem, da nam opiše življenje in delovanje mladega Polaneckega, marveč nam opisuje z veliko znalostjo sveta in ljudi cele skupine prebivalstva, od katerega je v jedri skupini vsakdo to, kar je v resnici, ter se noče niti kazati drugačnega. Ljubi nekaj, težji po nečem, dela nekaj, toda ne zakriva ničesar. Svest si je tega, kar hoče, pa tudi drugi ljudje vedo to. Govori tako, kakor misli, ter ravna tako, kakor govori. Na drugi strani pa nam slika skupino, sestavljeno iz mamljivih in nečimurnih ljudi. Tem je jedino mar za vtis ali za prijetno življenje. „Rodzina Polaneckich“ ni roman, vkrojen po starodavnem kopitu. Vse se je spremenilo. Roman je postal na vsem svetu podobnejši vsakdanjemu življenju, v katerem se dogajajo žalovanja in situacije, večkrat cele drame, v resnici poetične, toda se odigravajo tiho, brez učinka; vsakovrstni občutki se izražajo brez govorniških okrasov, brez deklaracij.

Roman mora biti sedaj brez zapletene osnove, dà, skoro povsem brez osnove. „Rodzina Polaneckich“ je takšen novodobni roman. Ako bi hoteli iskati v drugi književnosti roman, podoben „Rodzini Polaneckich“, ne smeli bi hoditi k Francozom.

Ako je Sienkiewicz v tem svojem delu nekomu podoben, je podoben Angležem, toda nikakor ne današnjim, marveč starim, velikim. Kakor v vseh romanih, se kaže Sienkiewicz v „Rodzini Polaneckich“ velikega mojstra v slikanju pokrajine, v umetnosti, vdihniti olepšavi (dekoraciji) življenje in poezijo.

Stanislav Tarnovski pravi v svojem delu: „Study do history literatury polskiej.“ „Kakor še nismo v dovolj dolgem življenju imeli priložnosti, srečati se s krasnejšim zgodovinskim romanom, nego je „Z ognjem in mečem“, tako se tudi ni zgodilo da bi našletili na zdravejši, razumnejši in boljši roman iz sočasnega življenja, nego je „Rodzina Polaneckich“. Prvi roman je ščit tvorbe Sienkiewicze v vrsti zgodovinskega romana, ta drugi pa je dosegel najvišji vrhunec v drugi vrsti svoje tvorbe.“

Romana „Brez dogme“ in „Rodzina Polaneckich“ nista brez zveze. Ne nahajajo se sicer v njih jedne in iste osebe, toda iz listov obeh knjig vije velika notranja zveza; obe knjigi imata skupno npravo podlago, a to v dvojnem obziru. Imata skupno tendenco. Jedna resnica, katero je hotel Sienkiewicz povedati svojim čitateljem, a poleg tega odseva iz njih karakteristična črta pisateljeve sitosti. V romanu „Brez dogme“ kaže Sienkiewicz vso ničemnost bitja, katero se je z neprestanim analizovanjem konečno iznebil vsake vere ter ob enem tudi sposobnosti k življenju. V „Rodzini Polaneckich“ pa nam kaže pisatelj, da je vera brez (dobrih) del mrtva.

(Dolge pride).

vdarjali velikansko moč in veljavo tiska. Ni čuda! Saj je tisk baš klerikalcem veliko sredstvo, da z njim zapehuje ubogo ljudstvo.

O organizaciji naših katolicánov, o politiki namreč, bomo govorili o priliki. Za danes bodi dosti. Nismo se dotikali oseb, le so nam postranska stvar. Glavno nam je: kaj in kako.

II. kat. shod je poostiril boj mej naprednostjo in klerikalizmom. Ne zamudimo ne dneva ne ure.

Volilni shod v Dutovljah.

(Klerikalna obstrukcija manjšine — zato sijajni zaupni shod.)

Nase klerikalce je moralo nemilo zaboliti, kako si upa naša stranka napovedovati shod za shodom, in konečno celo v Dutovljah, komaj četrte ure daleč od Tomaja, ki je edina klerikalna trdnjava na zgornjem Krasu, kjer je imel Gregorčič lani svoj shodek. Zato se je izdala iz Gorice parola: javni shod treba preprečiti. V ta namen so sprejeli uzorec državnega zbora, kjer tudi manjšina onemogoča zborovanje z obstrukcijo, t. j. s skandalom, s kričanjem in razsajanjem ter z glasovanjem po imenih. Do pike isto so prinesli klerikalci tudi na shod v Dutovlje. Toda skupili so jo! Eto poročilo:

Za ta shod so klerikalci silno agitovali. Došlo je tudi 5 duhovnikov, med temi znani Štrancar iz Štanjela in se bolj glasovit brbljač kurat Valentincič iz Gabrij pri Ajdovščini! (Torej celo iz Vipavske doline so poslali jednega nuna razsajata na Kras, najbrže v zahvalo, ker je prišel mladi domisljavec Černe iz Tomaja celó v Vipavo, da je ondi pomagal razsajati na navadni slavnosti, ko se je bila razvila nova zastava). Mladi Černe je dal — v odsotnosti očeta župana, ki je šel v Kranj, a je poslal dr. Tumi laskavo pismo — razglasiti celo pred cerkvijo, da bo shod v Dutovljah, kamor naj gredo vsi. (Tomajci se hudi nasprotniki sosedov Dutovljancev; i na to treba pomniti). Na take natine so zbobnali četico od 40 do 50 mož, med temi največ 10 do 12 dobrih razgrajčev, ki so se pred shodom pošteno napili pod vodstvom kurator Štrancarja in Valentinciča.

Shod je bil na dvorišču g. Andreja Štoka, častitljivega čarčka, ki je bil odlikovan z zlatim križcem že l. 1872. za zasluge o pogozdovanju Krasa. Došlo je nad 400 oseb. Klerikalna četica se je postavila na desno pred odrom; naše je bilo vse na levi in desni ob odru, velika leva stran dvorišča, vse ospredje in ozadje. — Kurata V. in Š. ter tomajski kapelan so se postavili v ospredje, da so obstrukcijo vodili.

Dr. Tuma pozdravi shod. Pravi, da shod je javen, more se ga torej vsakdo udeležiti, vsakdo sme govoriti, stavlja interpelacije itd. Mi smo baš zato tukaj, da odgovorjamo na vsako vprašanje, ker se luči in resnice ne bojimo. Predstavi vladinega komisarja g. Mosettiga iz Sežane in nasvetuje predsednikom zborovanja g. A. Štoka. Ogromna večina, gotovo nad 350 udeležnikov, odobri ta predlog z viharnimi živio-klici in vzdigom klobukov. To izvolitev z nepregledno večino je konstatoval tudi vladin zastopnik.

Ali tu je pričela klerikalna obstrukcija, dobro izolana v ta namen. Kurat Valentincič predlaga, naj se glasuje za predsednika, in sicer predlaga g. Černeta mlajšega. Za ta predlog se je oglasila klerikalna četica, in sicer na komando kurata Štrancarja in kaplana, ki sta se obnašala kakor dva pijana mešetarja. Okoli njiju je bilo največ 12 dobro izvežbanih kričarjev, drugi so stali tam le bolj za statiste, le včasih so tudi zatulili, ko sta Štrancar in kaplan dala znamenje. Nekateri so tulili tudi o sveti veri, o častiti duhovščini, o brezvercih, kakor so bili pač naučeni. Glavni klic pa je bil: „Glasovanje, na glasovanje!“ Takrat nam se ni bilo jasno, kaj hočejo s tem. Dr. Tuma pravi: „Ker hočete glasovati tudi o predlogu g. kurata Valentinciča, naj se voli g. Černe ml. predsednikom, nimam nič proti temu; naj se dožene tudi ta protipokus. Tisti, ki ste za g. Černeta, vzdignite roke.“ Kurat Štrancar je tu zgubil nitko obstrukcijskega načrta in je dal znamenje, naj vzdignejo roke, ter sam dal v ospredju vzgled. Valentincič je vzdignil obe roki, pa so mu naši jedno doli potisnili. Enako so drugi tistih obe roki kvišku, a so bili drug za drugim osramočeni, da so po

jedno zopet skrili. Z odra se je glasno steilo in nastelo — 48 rok; isto neznatno manjšino je konstatoval tudi vladin zastopnik.

Predsednik Štok je hotel spregovoriti, ali omenjani trije nunci so dali znamenje — in njihovi so začeli pod odrom kričati: „Glasovanje! Glasovanje!“ Ker so drzno silili tudi v vladinega zastopnika, jim pravi ta: „Kako glasovanje? Saj se je dvakrat volilo, in jaz po svoji vesti in uradni nepristranosti spoznavam, da je bil izvoljen g. Štok z veliko večino.“ — Šele zdaj je bilo jasno, da obstrukcionisti hočejo ustno glasovanje vsakega navzočega zborovalca. To delo bi pobralo med hrupnimi prizori gotovo 3 ure in shod bi bil seveda preprečen. Ko je občinstvo doznalo, kaj hočejo navzoči nunci ob podpori pešice ljudij, ki so bili najeti in opiti, nekaj njih pa zaslepljeni, drugi pa odvisni, je nastal silen odpor. Ker so se obnašali tisti trije nunci (dva starejša sta bila skrita zadej; lahko sta opazovala, koliko je trpel ugled duhovskega stanu!) kakor pijani pretepači, je nastal krik: „ven z njimi! ven z njimi!“ In gnali so jih proti izhodu. — Na posredovanje vladinega zastopnika ni prišlo to pretepa, ker drugače bi se jim slaba godila... Hoteli so zopet glasovanje. In sicer je Černe predlagal, naj se ne volita ne Štok ne Černe, ampak dekan Gollmayer. Navzoči g. dr. Treo je hotel utruditi klerikalno obstrukcijo, kajti kričalo ni nad 15 možičev in fantičev, a dovolj, da je bilo zborovanje nemogoče; začel je govoriti, a kurat Štrancar (ta je bil glavni hujskač) je dal vsak hip znamenje, da so njegovi tulili... Ali dr. Treo je povedal marsikako gorko zausnico tulečim dervišem v črni suknji, kar je zbujalo med množico, ki ga je čula, viharo odobravanje.

Ker je bil položaj jasen, da hočejo le zaprečiti zborovanje, kar je pač lahka reč, smo takoj sklenili, naj se javni shod zaključi, in hišni gospodar Štok povabi vse one, katere pozna in hoče — na zaupen shod. To se je naznanilo tudi vladinemu zastopniku, ki je sam videl, da je zborovanje nemogoče, in je shod razpustil. Navzoča orožnika sta takoj pričela svoje delo. Kaplan in kurat Štrancar sta takoj veselo zaukala in dala znamenje, da so dosegli svoj namen. Jeden njiju glavnih kričarjev pa ni razumel, za kaj se je šlo, in je dalje tulil; v svoji zaslepljenosti je grdo napadel tudi vladinega komisarja in zatrobil vanj: „En dr... boste Vi ukazali; tu ukažemo mi danes!“ pri tem je vihtel s pestmi. Seveda je moral g. komisar varovati svojo avtoriteto in je dal klerikalnega kričarja aretovati in odvesti v Sežano v zapor. — Klerikalci so besneli, ko so čuli, da bo zaupen shod.

Dvorišče se je spraznilo. Gosp. Štok je stal na vrhcu, in ob strogi kontroli gosp. vladinega komisarja in obeh orožnikov je osebno vabil na zaupni shod svoje znanee. Seveda ni poznal vseh naših somišljenikov, ki so došli iz sosednjih občin; zato je bil marsikdo odklonjen. Nekateri so prišli na srečno misel, da so mu poslali svoja imena, da jih je povabil; ko se je prepričal, da so to imena njemu znanih mož, je povabil, da so vstopili. Vkljub mnogim, katerim ni dovolil vstopa, se je zbralo kmalu okoli 300 udeležnikov, vrata so se zapahnila — in zaupni shod je pričel.

Zaupni shod je trajal nad 2½ uri. Govorili so: predsednik Štok, dr. Tuma, Gabršček in A. Lah. Tu so padali izrazi ogortčenja, katerim je ljudstvo viharo pritrjevalo. Sprejelo se so vse resolucije. Poročilo prihodnjic.

Narodno-napredna stranka je dosegla svoj namen v Dutovljah v veliko večji meri nego v slučaju, da so ostali nunci s svojim Černetom doma. Njihovih podrepnikov, kupljenih ali zaslepljenih, niti ne maramo spreobračati, ali prav ti skandali so potrdili v veri celo neodločne kmetiče, ki se prej niso nagnili še na eno stran, da je resnično vse ono, kar trdi o mi o klerikalcih. Nekateri so našim m. zem sami dejali: Jaz sem kmet, trdo delam cel teden, s politiko se ne pečam, čitam pa včasih, kar mi pride v roke. Prišel sem na shod, da slišim, kaj poveste, in rad bi slišal nasprotnike ter vaše odgovore, da bi videl po svoji pameti, kdo ima bolj prav. Zdaj pa vidim, da ti ljudje in celo duhovniki nočejo, da bi se govorilo, ker se najbrže česa boje, nočejo, da bi mi kmetje marsikaj izvedeli... Kar so ti ljudje počeli, je

sramota za naš kraj itd. — In tak utis je splošen! Vse dokazovanje naših govornikov o klerikalni breobraznosti, o skandalih nunciev itd. bi ne izdalo niti stotino tega, kar je izdalo poznejše potrdilo vsega, kar se je godilo pred očmi samega ljudstva. Kdor prej ni bil prepričan, je zdaj popolnoma. Zato je tudi vseh shoda v Dutovljah za našo stranko veliko večji nego smo kdaj pričakovali. Hvala klerikalcem, da so nam sli tako izborna na roko! Le tako dalje!

Konečno se to: Klerikalci so pričeli z obstrukcijo, in to celo v takem položaju, ko bi lahko prišli v jako nevarne stiske... Ali mar menijo, da mi ne znamo vrniti silo za ognjilo? Ako bo naša stranka posnemala ta njihov vzgled, ne bodo imeli klerikalci niti enega javnega shoda več. Ako je to klerikalcem prav — nam tudi! Pa se poskusimo! Don Antonio — le napovejte kak javen shod! Zagotavljamo Vas, da pridemo zraven!

Vprašanje, komur tiče: Koliko je pridobila katoliška stvar v Dutovljah?

Resolucije, sprejete na shodu v Dutovljah:

1. Pozivlja se visoka vlada, da v nastopnem državnem zboru predloži podrobne načrte bohinjske in predelske železnice ter zgradbo takoj prične; za slučaj, da bi radi obstoječih neugodnih razmer državni zbor ne prišel do sklepanja, pozivlja se visoka vlada, da izvede železnico iz Gorice čez Prvačino, Štanjel ter Kras v Trst kot krajevno železnico ter v to svrhu zagotovi temeljno glavnico po deželi in delezniških in prioritetno po državi.

2. Pozivlja se visoka vlada, da zagotovi iz državnega zaloga brezobrestna posojila za napravo in izboljšanje vinogradov in posebej na Krasu z ozirom na krajevne razmere tudi za nasajanje in prenavljanje plant (t. j. trt, vzrejenih v vrstah med travniki in njivami na visoko), podporščino za napravo trtnic in sadnih vrtov.

3. Pozivlja se deželni zbor Goriski, da zviša deželni prispevek za napravo vodnjakov in živinskih napajališč vsaj na 10.000 K ter da visoka vlada da brezplačno na razpolago svoje tehnične moči in iste primerno dejanskim potrebam pomnoži za izdelanje načrtov vodnjakov in napajališč ter izdatno povisa državno podporo.

4. Pozivlja se visoka vlada, da vpliva na finančno oblastvo, da pri obdačenju travnikov in njiv, zasajenih s trtami v plantah, postopa tako, da jih obdači po glavnem pridelku, ne pa obdači iste višje vrste kot vinograde.

DOPISI.

Iz Pevme, dné 15. sept. — Štefan Makuc iz Grojne je začel od kraja hoditi v Pevmo. Že dolga ga ni bilo, ker ga je bilo menda sram tistih obljub zastran bralnega društva. Obljuboval je veselico vrh veselice, na zadnje pa kaj je storil? Nič in zopet nič! Ravno malo osmesil se je, drugega nič. Pa pustimo to za drugič.

Sedaj hodi v Pevmo — čujte! — poslance volit. Hodi od krčme do krčme in pridno brblja tako-le: Kaj mislite? Nove volitve so tu, ali kakšnega mnjenja ste Vi druzi? Jaz bi mislil, da najbolj pametno bi bilo, da bi volili zopet grofa Coroninija in dr. Gregorčiča. Kaj se zdi Vam? In če hoče kateri kaj odgovoriti, pa povzdigne svoj glas. Oho! Vas že imam. Vi druzi mislite reči, da kaj sta naredila do zdaj! Ali mislite, da če nista naredila, pa naredita. (V spomin mi prihaja tisti laški pregovor: Spetta cavallo... Pogineš prej od lakoti!)

Štefanu svetujemo, da stori boljše, ako ostane lepo doma, da se ne smeji drugič, da mu ne bo treba potem pisati izjave v „Gorici“ in jokati, da ni res, ker je vse resnično do pičice. Ako pa se le oglasi, uberejo drugo struno. Na svidenje!

Domače in razne novice.

Cesar v Gorici. — Sedaj menda je konečno določeno, da pride cesar v Gorico dné 29. septembra ob 9. uri zjutraj ter ostane tukaj še drugi dan do 3. ure popoldne.

Predloge cesarju. — Deputacija občin Ogled v Terzo predloži cesarju spomenico, zadevajočo posuševanje barja pri Ogledu. Dalje se predloži druga spomenica glede na

most čez Torre pri Villessu; predloži jo prizadeti komité. Čuje se potem še glasove, da bodo zborovali laški posestniki, da se zjedinijo glede na spomenico cesarju, v kateri bi opozarjali na potrebo uravnave rek in hudournikov, vinsko klavzulo ter še z ozirom na druge gospodarske potrebe.

Barve, dovoljene pri obisku cesarja. — Prišlo je v javnost, in sicer, kakor se zatrjuje, po informacijah iz najboljših virov, da za zastave in za dekoracije v Gorici za časa obiska cesarja so dovoljene te-le barve: državne (crno-zolta), deželne (belo-rudeča) in mestne (belo-vijšnjeva), vse drugo pa je izključeno, torej tudi slovenska zastava! V Trstu vihra svobodno slovenska zastava, v Gorici ne sme. Ko je bil zadnjič cesar tukaj, je še videl v Gorici slovenske zastave, letos jih ne bo več. Županom je prepovedano, priti s slovenskimi zastavami v mesto, v mestu samem pa tudi ne smejo vihrati, dasi je slovenska zastava v deželi udomahena ter ni bilo nikake odredbe, da bi se iste Slovenci ne smeli posluževati. V zadnjem času pa kar nakrat je postala nevarna v Gorici. Prav! Jemljemo na znanje. Ponavljamo tu pa le ono, kar smo zapisali že večkrat, da kjer ni prostora za našo zastavo, ga ni za nobeno drugo....

Gregorčič se boji luči. — „Ljubljeneč naroda“ se boji — naroda! Zato je dal sklicati v nedeljo pri Rebku le klerikalne reveče iz cele Vipavske doline. Nunci so zbobnali skupaj okoli 150 oseb, ki so poslušale stare Gregorčičeve pridige ter izrekle naposled zaupnico — čujte! — „Slogi“, a nezaupnico „Soči“. To nas pa strašno boli! Tako se je Gregorčič skril pred narodom, ker se boji — svobodne besede. On hoče le kimavce okoli sebe; boji se — resnice, zato pa se skriva za zaklenjena vrata. — In kako dela naša stranka? Mi pa sklicujemo javne shode in vabimo na nje celó nasprotnike, pozivaje jih, naj le govoré, naj le vprašajo, kar hočejo, in dobé jasen odgovor. — In to govori dovolj, kje je resnica in kje — laž. Nizko je padel — „Ljubljeneč naroda“, ki se — naroda boji.

Farovške laži. — „Božji namestniki“ v Gorici so brzojavili „Slovencu“, da je bil shod v Dutovljah razglašen, ker je bilo nasprotnikov — dve tretjini. So pač vedno enaki ti klerikalni poštenjakoviči! Mi rečemo to: Klerikalna brzojavka v „Slov.“ je vredna hčerka očeta — lažnika po poklicu. Kraševci, ki so bili v Dutovljah, imajo en dokaz več, kako nesramna zalega so naši klerikalci. — Nase poročilo je pristna slika shoda. Klerikalci naj svobodno dalje lažejo: saj ljudstvo nima očij v zaklju.

Gosp. tajnik iz Vrtojbe je že naš star „prijatelj“. To svoje „prijateljstvo“ do nas je prodajal zopet enkrat dné 14. l. m. „pri Lizi“. Ali kakor navadno, prodal ni nič. Ima pač vedno smolo. Naletel je slabo. Na njegovo agitacijo za „Gorico“, češ, da „Soča“ je pohujšljiv list, da so suroveži vsi tisti, ki jo citajo, je dobil primeren odgovor. Slišal je, kar je zaslužil. Na to se je zgubil, ali ko je prišel nazaj, je otrsaval svoj zlobni jezik zopet nad „Sočo“ ter klical vse strele na pomoč, naj raztreskajo uredništvo „Soče“. Lep je ta naš klerikalni prijatelj, ki nam kar strele pošilja v uredništvo! To zaznamujemo le kot način, kako govoré naši klerikalci in kako postopajo javno nasproti nam. Nas ne boli, kar govori tak človeček, kakor je omenjeni tajnik, zlasti ker ne odide zasluženi kazni za svojo zlobo. Naj le pazi, da ne trešči prej v njega nego v naše uredništvo.

Radi razžaljenja Voličanstva sta bila obsojena večera! Ivan Črne in Josip Nemeč iz Vrtojbe, in sicer vsaki na osem mesecev. Ovadil ju je bil nekdo, ki je bil Črnetov dolžnik.

Nekoliko zmešan. — „Prim. List“ pripoveduje v svoji zadnji številki, da tisti duhovnik, ki je bil opisan v „Tutti frutti“, da je spal na svilih v R., je nekoliko zmešan, revež, suspendiran itd. Nò, le počasi. Tisti duhovnik je tisti slavno znani B., o katerem pa se menda ne more reči, da bi bil baš zmešan. Za tisto „zmešanostjo“ tiči čisto nekaj drugega! Saj ga poznate?! — Zmešan! Hitro proglasé za zmešanega kuga, o katerem nočejo, da bi prišle v javnost razne reči, ki stojé v največjem nasprotju z vzvišeno duhovniško službo! „Prim. List“ je zavil lepo, češ, da smesimo s takim bednim duhovnikom ves častiti duhovski stan! Ti, hincev grdi! Kaj se smeš s tem ves stan duhovniški, ako se tu pa tam opiše kakega ničvrednega nuna, ki je ljudstvu le v pohujšanje? Povedali smo že opetovano, da spoštujemo duhovski stan kot — tak, da pa smo odločno proti vsem tistim, ki ga profanujejo ter teptajo v blato, ker so isti navadno naši najhujši politički nasprotniki in ker zlorabljajo vero povsodi v nelepe političke svrhe... Zmešan! Hm, zmešan! Zmešan je bil tudi tisti G. v Jagersčah, ki je bil storil ono glasovito pohujšanje, vsled česar je bil obsojen v ječo. Zmešan je bil, tako so govorili takratni pristaši „Prim. Lista“, in ker je bil zmešan in radi ženstva kaznovan, so ga poslali na Dunaj za kateheta v ženski samostan, kjer se mu najboljé godi. — Zmešani so bili najbrže tudi vsi drugi nunci, opisani v „Tutti frutti“, ki so počeli te in one reči. Zmešani so bili, in zato jih je opravičiti. Vprašali bi še to, zakaj da „Prim. List“ se spoditika baš le radi B., ki je spal na svilih, in zakaj ne tudi radi raznih drugih popisov

gg. nunciev v „Tutti frutti“? ! Hm, zakaj ne? !
— Resnica oči kolje...

Orožništvo v gradiščanskem okraju
so pomnožili na vseh postajah, da bo varnost
večja. Pride pa se več orožnikov s Tirolskega,
kakor poročajo iz Gradišča ob Soči.

V Zagradu so prijeli 13. t. m. nekega
človeka, ki je rekel, da se piše Jos. Lindner
ter je doma iz Monakovega. Ker se je klatil
tanjšaj brez opravkov, je bil pri sodnijski
kaznovan na 6 tednov zapora. Takoj ko je
slišal obsodbo, pa je izpovedal, da on ni
Lindner, marveč da se zove Robert Krauss
ter da je že drugič ušel od vojakov; služil
je pri ženiškem polku v Tridentu. Čaka ga
dolga kazen.

Varnostne odredbe na mejl. — Po-
licijski ravnatelj pl. Busich je preiskoval te
dni na najnatančnejši način mejo pri Čer-
vinjanu. Tam se je mudil tudi višji pomorski
nadzornik pl. Kloss. Finančna ladija „Julian“
ima nalogo čuvati obmejno reko Avso in
posebno od postaje Buso do one v Červinjanu.

Iz Podmelca smo dobili že dva dopisa,
v katerih se nam poroča, da je zapustil
Podmelec g. nadučitelj Viktor Ursič. Oba
dopisa se strinjata v tem, da je bil g. Ursič
priljubljen mož, ki je vršil svoje dolžnosti
kot učitelj natančno, ob enem pa tudi dru-
gače bil odkritosrčen, prijazen z vsakim in
neumoren pri narodnem delovanju. Oba do-
pisnika izražata željo, da bi se godilo gosp.
Ursiču vse najbolje na novem mestu v Bolcu.

Tatvina. — V noči od nedelje na po-
nedeljek je bilo ukradenih Antonu Nemcu
(po domače Hribanc) v Gorenji Vrtojbi 14
kokošij. Zlikovce iščejo.

Le naprej! Pisejo nam: 12. tek. mes.
se je vršil v Ljubljani zaupni sestanek ne-
kolikine slovenskih mladih ljudi, katerega so
se udeležile tudi nekatere mlade, napredne
dame. Na sestanku se je razpravljalo o potih,
po katerih hočejo „mladi“ hoditi. Potem se
je razmotrivalo o „naših slovenskih razmerah“
z stališča zbranih na sestanku po strani filo-
zofski, politični in gospodarsko socialni.
Debata je bila živahna. Vazne točke v debati
so zavzemala pereča vprašanja, kakor žensko
vprašanje, mednarodnost, vera, slovanska
vzajemnost, dijak in politika itd. Konečno
točko je tvorilo predavanje „O združnosti“.
Združništvo je pri nas zelo neznana gospo-
darska uredba; mnogo krivih pojmov je o
njej. Zato je bilo v ti stvari jasnejših pojmov
pravi potreba. Razgovor o organizaciji je pa
zaključil to skoro osem ur trajajoče zboro-
vanje, ki bo brez dvombe precejšnjega vpeha
za razvoj „mladih“. Najkrasnejše je bilo
povdiranje: Ne fraz, ne praznih gesel, tem-
več temeljite naobrazbe potrebujemo! Vsak
naj skrbi, da si pridobi čim širše in globlje
svetovno naziranje. Revolucijonirati nam
treba našega huda. Dijak se sme petati s
politiko. Politika nam pa ni čitanje strankar-
skih časopisov, zabavljanje po gostilnah,
noša trobojnice, petje rodoljubnih pesmi in
podobno, politika nam je poznavanje javnega
življenja, poznavanje političnih nazorov ve-
likih politikov, zgodovina politike, gospo-
darske in socialne vede, poznavanje filo-
zofskih sistemov — vse to potom resnega
studija. Bodimo tolerantni napram vsakomur
itd. Mnogo b' se lahko naveli, ali zadostuje
naj to. Saj je že iz istega razvidno, da ni bil
to običajni sestanek brez pravega cilja! Pa,
ko bi se tudi kdo z vsemi nazori, ki so se
čuli na tem sestanku, ne strinjaj, kaj zato!
Veseli znak je, da se mladež slovenska, ki
je zadnji čas nekako pala nazaj v letargijo,
zopet začne gibati v znamenju resnega dela
v svrhu popolnitve vsakega posameznika.
— Javnost ni pisala o njih; vedela ni za ta
sestanek vseučilišne mladine naše. Mi smo
pa napisali te vrstice, želeč mnogo vspeha.
Le naprej!!

Zagovoril se je sicer, all povedal
je resnico. — Poročajo nam, da na II. kat.
shodu je govoril v častnikarskem odseku neki
duhovnik, ki ne zna dobro slovenski. Med
drugim je rekel, da ko bi gg. duhovniki po-
ročali v časnike, bilo bi že nekaj! Gradiva
je dovolj. Ko bi samo to povedali, kar se
zgodí v zupnišču, imeli bi dovolj zanimi-
vega (Misli je reči: v župniji). Pogodil jo
je. Tisto, kar se godi v župniščih, je res
zanimivo, o čemer pričajo dovolj jasno naši
„Tutti frutti“!

„Zveza slovenskih kolesarjev“ bo
imela svoj letošnji občni zbor v nedeljo dne
23. septembra 1900. l. ob 10. uri dopoldne
v novozgrajenem paviljonu „Narodnega doma“
v Ljubljani. Istega dne ob 3. uri popoldne
pa priredi zveza o priliki dirke kluba slov.
biciklistov „Ljubljana“ na ljubljanskem dirka-
lišču dirko za prvenstvo Z. S. K. za dobo
1900.—1901. pri kateri smejo dirkati samo
člani zveze. Dolžina: 4.800 m = 12 krogov.
Maksimalni čas 8 minut. Vloga 5 kron. Na-
grade: Častni znak in častno darilo v vred-
nosti 100 kron za prvega, v vrednosti 50
kron za drugega in v vrednosti 30 kron za
tretjega. Razun tega dobi prvi še naslov:
Dirkaški prvak Z. S. K. za dobo 1900.—1.
Prijava in vloge sprejema do vstevši 19. t.
m. zvezni blagajnik gosp. Ivan Frelih v Ljub-
ljani.

Dva sleparja zaprta. — Caharija Me-
neghini, vslužbenec pri Tomadoniju v Gorici,
je osleparil svojega gospodarja v kratkem
času za 600 kron. Neko dekle hotela „Gun-
kel“ je znal tako pregovoriti, da je vse za-
pustila in mu sledila. Dala mu je svoj pri-
hranjen denar 2000 kron, in dogovorila sta

se, da se dobita v Veroni. Ali ko je uboga
dekla dosla tje, jo je bil Meneghini že po-
brisal v Rim. Na zahtevno redarstva so ga
sedaj zaprli v Rimu. — Drugi slepar se zove
Karol Duches in pravi, da je inženir z Du-
naja. Nastanil se je na Vogrskem pri Gorici,
kupil si tam vilo, katere seveda ni plačal,
ker „ravno“ ni potrebnega denarja na raz-
polago. Poklical je zidarje in druge roko-
delce, da mu popravijo hišo, katerih tudi ni
plačal. Včeraj je „inženir“ naenkrat izginil z
Vogrškega in se nastanil v hotelu „Union“
v Gorici, kjer je tudi „pozabil“ plačati dolžnih
80 kron. Tudi denarja, kateri mu je posodil
natakar, ni vrnil. Konečno so se ga ljudje na-
veličali in redarstvo je djalo pseudo-inženirja
pod ključ.

Požar v Pierisu. — V noči od nedelje
na ponedeljek je pogorela v Pierisu vila Petra
Clementa. Požar je bil velik ter je napravil
mного škodo. Vila je bila vredna okoli 20.000 K
ter zavarovana. Pri tem požaru sta zgorela
14-letni sin Clementa in neka stara strelja-
nica, katerih ni bilo mogoče rešiti.

Razgled po svetu.

Volilni oklici Mladočehov. — Izvrše-
valni odbor mladočeske stranke je izdal sle-
deči oklic: Českemu narodu! Državni zbor
je razpuščen. Češki volilci so zopet poklicani
na volišče, da na jasen in določen način izja-
vijo, ali hočejo, da vkloni češki narod svoj tilnik
pod krivico, katere se mu je na lahkomišeln
način prizadela, ali če odobruje defenzivno
taktiko, katero so počeli rabiti dosednji
zastopniki ljudstva proti vladajočemu sistemu.
Država je sedaj v težkem ustavnem prevratu.
Ali mesto, da bi se pri zdravljenju gledalo,
kako je nastala bolezen, da se rešijo konečno
v tej državi na pravičen način načelna na-
rodna in ustavna vprašanja, bi se morali pri
hodočih volitvah volilci spominjati gospo-
darskih in socialnih koristij, katere vladajoči
centralistiški sistem popolnoma zanemara. Na
tak poziv bodo češki volilci dali jedino mo-
gote odgovor: Češki narod se nikdar ne
odpove posebnemu državnopravnemu sta-
lišču, katero zavzemajo dežele češke krone,
in katero more le jedino povzdigniti kulturo
in blagostanje ljudstva. Češki narod bo vedno
zahteval, da se birokratski centralizem pre-
meni v istinito samoupravo, da se uvede
jednakopravnost češkega jezika v vseh po-
dročjih državnega življenja, in da se pripozna
popolna državljanska prostost. Češki narod
bo s svojim glasom odobraval postopanje
svojih poslancev. V tem smislu idite, češki
volilci, na volišče. Izvrševalni odbor narodno-
osvobodilne stranke, katere se je odločila s
popolno zavestjo svoje odgovornosti nasproti
narodu tudi k najtrajnejši boju, da doseže
občen smoter narodov, bo v volilnih zadevah
pomagal s svetom in pomočjo, in bo tudi
skrbel za to, da bodo volitve postanejo
jednodušna in veličastna manifestacija celega,
za pravico in pravdo se borečega naroda.

— Oklic gotovo ne ostane brez odmeva,
marveč po razjutenosti, ki vlada med češkim
narodom, sodi, se odzove isti v novem dr-
žavnem zboru s takimi poslanci, da bo vlada
imela še težje stališče nego doslej. To je
tudi umevno. Vlada je vzela Čehom jezi-
kovne naredbe, za nje pa jim ni dala ni-
česar, kar bi jih zadovoljilo. Radi tega je
popolnoma umevno, da ne odnehajo od
sredstev, katere jim omogočajo držati vladu
v šahu, ker vlada tudi ne odnehati, ter
jim neče dati nazaj, kar jim je vzela po
krivici. Ni se sestavljen državni zbor, ali iz
tega oklica Mladočehov mu poje že glasno
smrtna tromba, treba ga bo razpuščiti ter
iti naprej po drugi poti, da se sestavi novi
državni zbor. Takrat menda bodo na vrsti
deželni zbori, ki bi dali poslance, ali tudi
tisto ne bo pomagalo, — dokler se ne od-
pravi iz državnozbornske hiše tistih krivic, s
katerimi se zapostavlja in mori Slovane v
prilog Nemcem in Italijanom. Le pojdemo
naprej, enkrat ze pridemo do tje, da pore-
čemo: Do tu in ne dalje!!

Velik požar v Trstu. — Včeraj je bil
v Trstu velik požar. Ob 2¹/₂ po polnoči je
začel goreti mlín znane trvdke Economo.
Ogenj je zgradbo popolnoma uničil. Zaloga
žita je vsa zgorela. Ognjegasci so se vrlo
držali; vsi tržaski listi jih hvalijo radi hrab-
rosti in nevstrahovitosti. Posrečilo se jim je
tudi ubraniti, da niso začele goreti bližnje
hiše. Škoda je veličanska, in kar je najza-
lostnejše, je to, da je vsled požara 500 družin,
katerih očetje so bili v mlinu namešteni,
brez kruha.

Srbija. — Iz Beograda poročajo, da
pričakujejo na dan 24. t. m., rojstni dan
kraljice Drage, pomilostitev obsojenih radi
atentata na Milana, ki so še v jecah. Med
temi so častnik Nikolić ter odvetnika Živković
in Favičević.

Promoženje mesta Pariza. — Parisko
magistratsko vodstvo je prelekle dni obelo-
daniło izvestje, koje se tiče premoženja pa-
riškega mesta in iz katerega posnemamo, da
obsega to premoženje nebroj spomenikov,
nepremičnin in drugih stavb v skupnem
vrednostnem znesku 2.437.610.937 frankov.
— Nepremičnine največje vrednosti so cerkve,
in sicer jih je 63, ki so cenjene na 197.176.782
f.; potem šole v vrednosti 148.047.689 f.,
razni trgi 119.818.902 f., vodovodi in hi-
dravlični elevatorji 50.189.300 f., mirodvorci
65.940.160 f., mestna skladišča in brodarne
119.818.012 f. itd.

Umetniška razstava v Ljubljani. —
Pisejo nam: Črni teden, teden, v katerem se
je tri dni razprostirala črna tema po Ljub-
ljani, je zaključil prav krasen pojav, namreč
otvoritev I. slovenske umetniške razstave.
Po drugem občnem zboru „Slov. umetni-
škega društva“ smo jo mahili v „Mestni
dom“. Ob 12. uri je predsednik „Slov.
umetniškega društva“, g. prof. Franké na-
govoril navzočo gospodo, pozdravil zastop-
nika deželne vlade, dež. glavarja, brigadirja
Höchsmanna, župana Hribarja, zastopnika
„Društva hrvatskih umetnikov“ in ostale.
Graf Schaffgotsch je v lepem gladkem
slovenskem jeziku odzdravil, izpregovorilši pa
prav umestnih opazk, dež. glavar Detela isto-
tako, na kar je župan Hribar ctvoril s pri-
mernim nagovorom I. slov. umetniško raz-
stavo. Po tej končani slavnosti smo si raz-
gledali razstavljene slike, kipe, natrče in risbe.
Za sedaj se ne moremo drugega reči, nego
to: razstava je sicer skromna, ali vsakega je
presenetila! Nekaj umotvorov je naravno
prekrasnih, zlasti nekaj slik Azbetovih, Jak-
opičevih in Veselovih. Zlasti Jakopič vzbuja z
nekimi stvarmi posebno pozornost. Lahko
tudi omenimo umotvore kiparja Repiča.
Gosp. Gvaic ima tudi vse pohvale vredne
predmete. Tudi gospica Šantljeva je raz-
stavila nekaj. Natančno orisemo I. slovensko
umetniško razstavo, ko jo natančno pregle-
damo in preštudiramo. Do sedaj še tudi ka-
talog ni izšel. — Prvi vtisi, ki jih je I. slov.
umetniška razstava naredila na nas, nas si-
lijo do izreka: Vsak zaveden in napreden
Slovenec naj skuša, da poseti I. slov. umet-
niško razstavo, da vidi, da Slovenci tudi
prav mnogo zmoremo na polju umetnosti!
Posnemajmo tržasko rodoljube, ki trumoma
prihité 7. oktobra v Ljubljano, da bodo vži-
vali lepoto razstavljenih umotvorov. — Gosp.
Vatroslav Holz je bil izvoljen častnim članom
„Slov. umetniškega društva“. Častitamo
mu k temu. 30 let je zbiral in iskal slo-
venske umetnike širom slovenskih dežel. Bil
je neumoren. Zato je popolnoma prav, da
so se ga umetniki pri prvi svoji razstavi
spomnili ter ga v oči razstave odlikovali s
častnim članstvom. Ni doktor, ne profesor,
ali čist značaj in pravo rodoljubje je njegova
čast. Naj živi še mnogo let naš stari in
vedno mladi Kretanov!

Kitajska vojna. — (Poročilo 17. in
18. t. m.) Iz Pekinga javljajo, da je od tam
odkorakalo proti jugu 1500 Nemcev pod po-
veljem generalmajorja Hoepfnerja. Ne ve se
še, kakšen cilj ima ta nemška ekspedicija;
misli se pa, da ima ta armada namen, za-
sesti Fian-Fiang na železnici, katere vodi v
Paoting, kjer se nahaja baje mnogo bok-
sarjev. — Ruski car je zapovedal generalu
Leneviču, naj pošlje del ruske vojske iz Pe-
kinga v Tientsin, iz Šangajja je dospel imenik
vseh umorjenih misijonarjev in kitajskih kri-
stijanov. Od protestantskih misijonarjev in
spreobrnjenih domačinov je bilo 93 umor-
jenih; med temi 28 možkih, 40 žensk in
25 otrok. 78 odraslih in 17 otrok je zginilo,
ne da bi kdo vedel, kje so. Najbrže so tudi
ti postali žrtve barbarških Kitajcev v pokra-
jinah Čili, Šan-tung, Šjansi, Ho-nau in Ke-
kiang. Tudi katoliške misijonske postaje so
mного trepele. Do sedaj je znano, da je umor-
jenih 5 škofov, 28 duhovnikov, 2 nuni, 28
jih je zginilo; najbrže so bili tudi ti usmr-
čeni. Kar se tiče spreobrnencev, se misli,
da jih je umorjenih 15 do 20 tisoč. Ta
imenik je skrbno sestavljen, in imenovani so
le oni, o katerih se ve, da so gotovo mrtvi
Dne 11. septembra si je pridobila Rusija
nov kos sveta na desnem bregu reke Amur
nasproti mestu Blagoveščensk. Staro kitajsko
mesto Sahalin je sedaj ruska last. Mesto je
na pol razdrto in Rusi so mu nadeli novo
ime — Ilinsky. Oblastva njim na čelu general
Gribsky in mnogo drugih Rusov je pristoto-
valo slovesnemu zavzetju. Govori, kateri so
se pri tej priliki imeli, kažejo, da misli Ru-
sija obdržati Mandžurijo za-se. V Mandžuriji
se pripravljajo Rusi za zimsko vojno.

Zadnji konji za Afriko. — Na Reki
pričakujejo angleški parobrod „Kent“, na koji
ukrajajo zadnje konje, določene za bojišče v
južni Afriki.

Narodno gospodarstvo.

O bankah.

Iz knjige „O trgovskem in obrtnem zakonodajstvu“.

Spisal Jan Koloušek.
(Konec.)

Posredovalna činnost bank se zlasti po-
kazuje takrat, kadar banke izdajajo svoja
lastna, partikularna dolžna pisma, ali pa
kadar uvajajo na tržišče papirje, ki jih je
izdal nekdo drugi. Ko si dolžnik izposoja od
banke denar, se čisto prigodi, da mu banka
naravnost nikakega denarja ne da, temveč
izda le partikularna dolžna pisma, za katere
se zaveže, da jih bo sama obrestovala in v
določenem času izplačala, in katerim je ga-
rancija ali dolžnikov kredit (kakor občinski,
deželni, državni itd.) ali aka druga zagoto-
vitev (hipoteka, davčni, colninski dohodki,
državni monopoli [seveda to le v državah z
malim kreditom] itd.), in katere dolžnik sam
na trgu, na borzi, prodaja. Banka je vidno tu
le posredovalka, četudi je tu ona dolžnica teh,
kateri so njena dolžna pisma kupili, ona up-
nica teh, katerim je dolžna pisma prodala.
Drugeče pa banke ne postajajo niti dolžnice

niti upnice, kadar namreč preskrbujejo pro-
dajo partikularnih dolžnih pisem državnih
ali pa privatnih (priorit) mej občinstvo ali
pa kadar ustanavljajo kako akcijsko podjetje
in akcije na trgu oddajajo. Vsi tu naznačeni
trgovski posli se imenujejo emisni. Po njih
so se-le banke postale prave in vidne po-
sredovalke mej upniki in dolžniki, mej po-
sojajotimi kapitalisti in izdelovalci, potrebujo-
čimi kredita.

S tem se zlagajo tudi daljši posli, raz-
prostirajoči se na vrednostne papirje, kakor
izplačevanje eventualno kupovanje kuponov,
izplačevanje izlosovanih papirjev, inkasovanje
papirjev, katere je potreba upniku v dolo-
čeno dobo predložiti v svrhu izplačanja, po-
sredovanje drugih pravnih izvršil (predložitev
za akceptiranje, protestovanje itd.), preskrb-
ljevanje kuponovih arhov za talone, plače-
vanje in inkasovanje računov in faktur itd.

Mej bankami, v katere se vlagajo vred-
nostni papirji, je zlasti treba pokazati na ce-
dule banke, ki imajo izključno privilegij,
izdajati papirje, za katere je dolžna banka
takoj, ko se predlože, dati na njih napisano
vrednoto, ali pa katere so splošno priznane
plačujoče sredstvo in katere je primoran
vsak državljani vsprejemati namesto zakoni-
tega, gotovega denarja (prisilno kroženje
bankovcev). Taki papirji se imenujejo ban-
kovci. V državah, kjer je v resnici kovinska
vrednota, so bankovci menjani vedno za ko-
vinski denar, kakor hitro so le predložijo
banki, docim morajo v onih državah, kjer
kroži zlasti papirnat denar, bankovce imeti
prisiljeno kroženje. Da pa more banka ban-
kovce za kovino menjati, mora imeti dolo-
čeno zalogo drage kovine, takozvani kovinski
zaklad; imajo ga pa zategadel, da bi imeli
njihovi bankovci v občinstvu, zlasti v ptujih
državah, večje zaupanje.

Za bančne trgovske posle in opravila
se zahteva precejšnje zanesljivosti in zaupanja.
Le takrat more bankir uspešno posredovati
mej upnikom in dolžnikom, le takrat more
biti zanesljiv hranilec (depoziter) vrednostnih
stvari, in preskrbovati inkasovanje, plače,
prenose v računih in podobna druga važna
opravila, kadar ima v občinstvu skozi in
skozi zaupanje, in kadar je znano, da izpol-
njuje vse zaveze, katere mu provzročajo
bančna opravila. Praviloma more le malo
posameznikov dati podobne garancije. In iz
tega vzroka odstopajo bančna podjetja po-
sameznikov redoma akcijskim družbam (ali pa
saj komanditnim na akcije, kakor je bero-
linski zavod „Diskonto-Gesellschaft“) in pa
pridobninskim in gospodarskim zadrugam ter
bančnim zavodom, ustanovljenim in upra-
vljanim od javnih gospodarstev, kakor od
držav, dežel, okrajev in občin. Zdi se, da
sčasoma večja bančna podjetja posameznikov
skoro popolnoma izginejo, a ona, ki bodo
še eksistovala, se premené v zadruga pod-
jetja, večinoma v akcijska.

(Največ bančnih firem, spadajočih po-
sameznikom, je dosedaj v Nemčiji. Svetovno
znane so te-le: S. Bleichröder v Berlinu;
M. t. v. Rothschild und Söhne, Erlanger und
Söhne, Mendelsohn und Söhne — vse tri v
Frankfurtu; Sal. Oppenheim jun. et Co. v
Kolinu nad Reno; Merk, Fink et Co. v Mo-
nakovem. — Drugod so pa občno znane
firme: S. M. Rothschild na Dunaju; Rothschild
Frères in Gustave Pervre v Parizu; N. M.
Rothschild & Sohn, Glyn Mils & Co., Roberts
Lubbock and Co. in William Brown & Co. v
Londonu.)

Bančni zavodi imajo v zavarovalnicami
to skupno lastnost, da njih zanesljivost in
cena njihovega dela rase z velikostjo in ob-
segom njih trgovskih poslov. Čim večji je
bančni zavod, tim manjši del režijskih stro-
škov ima sorazmerno z ozirom na posamezna
kreditovanja določene visine in tem večje
zaupanje v občinstvu. To zaupanje občinstva
ima pa poleg tega še ta-le veliki pomen,
namreč, da dobi banka denar za nizke obresti,
vsled česar ji je seveda mogoče tudi po ceni
posojevati. Zato se velike banke istotako pri-
poročajo kot velike zavarovalnice. Na drugi
strani pa more to dobro velika banka po-
nuzati le posameznikom, ki so ji dobro znani,
ali pa, ki ji dajo zadostno garancijo, bodisi
v raznih zastavljenostih bodisi v garanto-
vanju zanesljivih tvrdk. Kar se pa tiče kre-
dita, ki se daje maloobtrnikom, so pa zato
le taki zavodi, ki natančno poznajo gospo-
darsko stališče svojih klientov, to morejo
biti le zavodi manjšega obsega, kakor so po-
sojilnice, kreditna društva itd. Seveda morejo
tudi manjši trgovci in obrtniki s skupnim ga-
rantovanjem dobiti cenejši kredit od velikih
bank. Zato so se tudi pri posameznih akcijs-
kih bankah utvorila kredit isčoča
društva, katerih člani za dane kredite do
določene svote solidarno garantujejo; poleg
tega je pa še gotova svota, sorazmerno ne
zelo visoka, vložena v banki od členov kot
zagotovitev.

Taka društva, isčoča kredit pri bankah,
so n. pr. pri „Niederösterreichische Escompte-
bank“, pri češki eskomptni banki, pri češki
banki „Union“, pri „Živnostenski banki“ itd.

Resolucije socialnega odseka na
II. takozvanem katoliškem shodu. — Te
dni se je v Ljubljani vršil takozvani II. ka-
toliški shod, katerega namen je bil, da se
organizuje ves takozvani katoliški živelj v
jedno celoto, ki bo izvršna obramba proti
vsem nasprotnikom. Kako sodimo o politi-
skem pomenu takozvanega katoliškega shoda,
to v našo rubriko. Pač pa je naša

dolžnost, da se pečamo z gospodarsko-socialnim programom. Ni nam vsejedno, tudi nam ne sme biti, kako se naši nasprotniki pripravljajo za gospodarsko in socialno delo med našim ljudstvom. Poučno je in tudi neobhodno potrebno za onega, ki hoče proučevati razvoj gospodarsko-socialnega programa, da primerja resolucije I. takozvanega katoliškega shoda z resolucijami drugega. Resolucije socialnega odseka na I. takozvanem katoliškem shodu so bile razvrščene v: 1.) kmetijsko vprašanje; 2.) rokodelsko-obrtno vprašanje; 3.) delavsko vprašanje; 4.) nedeljski počitek in posvečevanje nedelj in praznikov. Resolucije socialnega odseka na II. takozvanem katoliškem shodu so pa razvrščene v: 1.) kmetijski stan; 2.) obrtni stan; 3.) trgovski stan; 4.) delavski stan; 5.) zavarovanje; 6.) socialne naloge avtonomnih zastopov; 7.) krščanska usmiljenost. — Strokovnjak ni baš treba biti, da ne opazi, kako se je delokrog socialnega odseka razširil. Na I. takozvanem katoliškem shodu so bile resolucije nejasne, nedoločne, skratka: nekako boječe se je nastopilo. Sedaj pa, po osmih letih, po dobi skušenj in praktičnega delovanja? Pred nami so resolucije, polne močnatosti in — samozvesti! Antiklerikalnim krogom so živ opomin! Kažejo nam, da se takozvani katoličani modernizujejo, da uvidevajo, da se proti naprednim življenjem mora nastopiti le z napredkom. Njih modernizovanje, njih znaki naprednosti so le sredstvo, s katerim poskušajo ujeti nerazodnne mase. V osmih letih so se naši takozvani katoličani mnogo, mnogo naučili. Poglejmo na pr., kako so pred osmimi leti govorili o delavskem vprašanju? Dr. Žitnik je pripovedoval leta 1892.: „Krivično je delavcem nakladati več dela, kakor ga premorejo njih moči, ali pa zahtevati taka dela od njih, ki niso primerna starosti in spolu. Sv. cerkev glasno opominja delodajalce: Vsakemu svoje! Po teh naukih se mora urediti plača, kajti delavcu zadržavati zaslužen plačo, to je v nebo vpiljoč greh!! Cerkev pa opozarja bogatine in reveže tudi na večnost, na večno kazen in plačilo. Bog nas ni ustvaril za minljive dobrote na svetu, ampak za večne, nebeske dobrote; zemlja je le kraj prognanstva. — Reveže pa uči cerkev, da revščina ni sramota v očeh večne resnice. Sin božji je postal tesarjev sin in nas učil, da le čednost zagotovi večno plačilo. S temi božjimi nauki se zasilje socialno brezdno med reveži in bogatini ter utrjuje prava, krščanska, bratovska ljubezen itd.“ Tako leta 1892. Sedaj pa leta 1900? Sedaj pa imamo pred seboj nastetih kar celo vrsto realnih zahtev. Gospodje so uvideli, da se z božjimi nauki ne zasilje socialno brezdno, da je v svrhu zasipanja socialnega brezdnja treba nekaj realnega! Sedaj pravijo: to naj se odpravi, to naj se uvede, skrb naj se itd. — Pripomniti moramo, da teh resolucij seveda ni bilo težko sestaviti, kajti sedaj v tako napredni dobi je takih programov, takih resolucij že prav mnogo zagledalo beli dan. Druge so vse te zahteve že stara stvar, pri nas pa so novost. Poleg tega pa je pri nas sedaj taka politična situacija, da je potreba ljudem „peska v oči“. (Konec pride.)

Trina uš se je pojavila v Št. Lovrencu pri Muši, in sicer v vinogradu Leopolda Lorenčuta. To največjo sovražnico trt je zapazil v tamošnjem vinogradu neki S. Mazzolini in je tudi vođa kemičnega poskuševališča gosp. Ivan Bole konstatoval njeni pojav.

Oddá se v najem o o o o o sobo z vsem preskrbljeno.

Dá se tudi hrano z vso oskrbo. — Sprejme se tudi dva gimnazijca. — Ponudbe je pošiljati na naše upravnishvo.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunki ulici 3,
(nasproti nunki cerkvi)

priporoča proč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih svetilk za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih venecov, za mrtvaške potrebe, večeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.)
Liskarno črk na perilo (P. el.)

Kuštrin Anton
trgovec
z jedilnim blagom
Gosposka ulica šte. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obljubuje točno in hitro postrežbo.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Goriška ljudska posojilnica
registrirano društvo z omejeno zavezo
v Gorici

Gosposka ulica št. 7, I. nadstropje
v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6% in na vknjizbe po 5½%.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K 1.400.000.

Poštno-hran. račun št. 837.315.

C. kr. vsakteremu
privilegirani koj razum-
kroji, ljivi krojiti.
Kar napove iz knjige tabelna mera, to izpolni
vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ
v Gorici,

civilni in vojaški krojač,
z zalogo najfinejšega blaga.

Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izbornu zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:

zavratnic in ovratnikov, gotovega perila in srajce Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.

Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek jaket, pelegrin, dežnih plaščev, tudi za dame, po najnovejši modi.

Veliki prazni sodovi
iz Srbije

iz hrastovega lesa z železnimi obroči, od 2, 7, 20, 30 do 70 hektolitrov, 6--7 cm debelosti v glavi, popolnoma zdravi, so na prodaj, kakor tudi kadi različnih velikosti. — Natančnejše se izve pri g. **L. Sternu**, na Franc Jožefovi cesti št. 9.

Prave in edine želodčne kapljice,
(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice *vradijo redno prebavljenje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. *Okrepijo* po Sv. Anton Padov. kvarjeni želodce storé, da zgine v kratkem času amotica in života lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek *raji je*. — 9

Cena steklenici 30 kr.
Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljave pa jedino le v lekarni
Cristofoletti v Gorici.

!! Praktikant !!

14—16-letni deček, bivač v Gorici, se sprejme kot učenec v fotografskem ateljeju **A. Jerkič v Gorici.**

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina in izvipavskih, furlanskih, brislih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba pedena.

Salame,

pristne ogerske, najfineje vrste, izvrstnega okusa, razpošilja v zavojih a 5 klg. po gl. 1.35 kilogram **tovarna salam Nagy-Sandorutza, Kispest Ogorsko.**

Nova gostilna

v ulici Rasauer št. 1
na voglu ulice Dogana

toči izvrstna bela in črna vina. Vdobe se o vsakem dnevnem času jako okusna bodisi mrzla ali gorka jedila. Cene zmerno.

Rojakom v mestu in z dežele se toplo priporoča udani

Anton Lasič,
gostilničar.

Čestitam in se radujem z Vami
na tako dobrem izdelku,

piše odlični trgovec gospod I. Prelog iz Trsta, prvi kranjski tovarni
testenin **Žnideršič & Valenčič v Ilir. Bistrici.**

Original tega lista z dne 22. jun. je vsakemu na ogled.

Novoporočenci pozor!

Štejem si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Vetturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironecolljeve.

V zalogi
ima najelegantnejše
sobe, na katere se
še posebej opo-
zarja!

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejših slogih, posebne spalne jedilne in posetne sobe so po nemškem slogu. Vse pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapecarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Svetilke iz papirja

(Lampioni)

se rabijo vsigdar in povsod

pri veselicah na prostem.

Dobivajo se po tovarniško tekmovalni ceni, v velikej izbiri narodnih in drugih barvah, v tovarniški zalogi papirja in lastni tovarni papirnatih izdelkov

Ant. Jeretič v Gorici

Semeniška ulica 3. — Za veliko vojašnico 15.

Največja zaloga v Gorici, vsakovrstnega papirja za uradna, trgovska in zasebna pisma in tem primernih zavitkov.

Lastna tovarna šolskih zvezkov (pisank, spisovnic, risank itd.) vrečic iz papirja in kartonaž.

Bogata zaloga vseh v papirno stroko spadajočih pisarskih, risarskih in drugih predmetov.

Vse po najnižje tekmovalnih cenah.